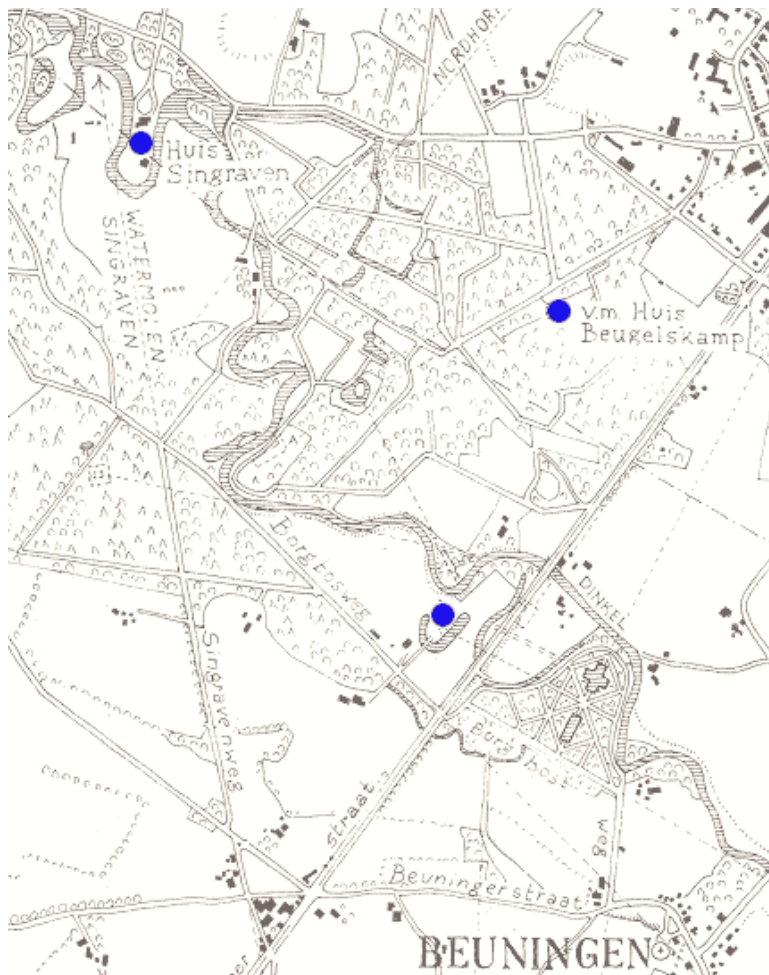
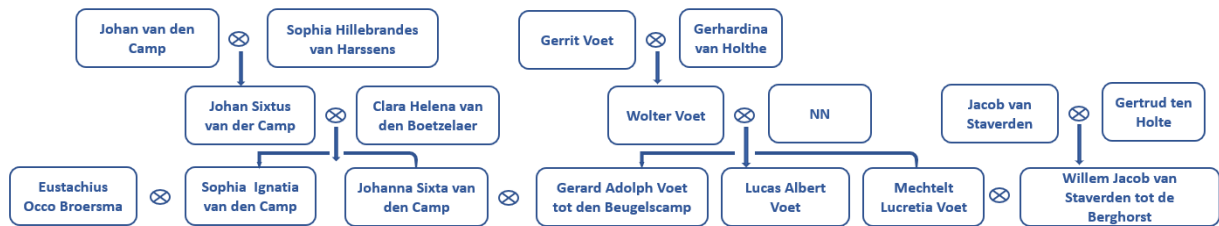

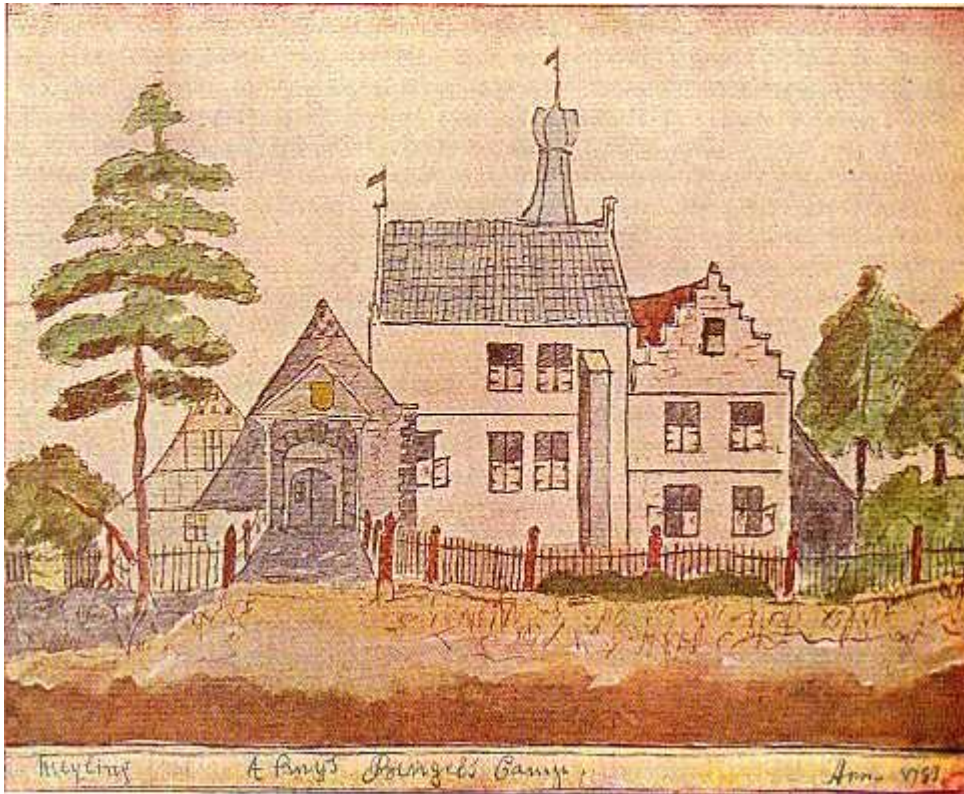
Beugelscamp

Albert van der Kaap

Volgens het protocolboek van Huize Ootmarsum kwam de havezathe Beugelscamp in 1686 in handen van Eustachius Occo Broersma, de man van Sophia van den Camp.¹ Wat weten we van deze Twentse havezathe?

¹ <http://www.twentsetaalbank.nl/docs/Stad.enLand.1994-09-12.pdf>

De eerste vermelding van een eenvoudige boerenhoeve op deze plaats dateert van 1380. De riddermatige havezathe was samengesteld uit de twee oorspronkelijk leenroerige erven Boelijescamp ofte Boelgescamp én het Broekhuis. In 1457 beleende bisschop David van Bourgondië een zekere Aleijd van Heijden, onder hulderschap van haar echtgenoot Egbert van Heijden² met genoemde erven in het kerspel Degeninchem (Denekamp). In latere processtukken wordt het beschreven als een oude *'riddersitz, bevestigd voor allen viantlijcken aanval, met de wapens der geslachten in de camynen en steenen uitgehouwen, een steengebou met so massive muren en so met syn hoge toren als alleen het huys Saesveld in Twente egael heeft.'*³

Bezitters van de havezathe waren vervolgens leden van de families van Boningen en Van Zwieten tot in 1515 Johan van Twickeloe, drost van Twente, als heer wordt genoemd. De havezate, zoals wij die kennen uit afbeeldingen, werd, volgens Dingeldein, gebouwd rond 1575 door de Van Twickels. Bovenstaande tekening laat zien hoe de havezathe er in 1757 uitzag. Herman van Twickelo matigt zich in 1597 de titel aan van patroon van de kerk in Denekamp en collator van de vicariën. De boeren die door de oorlog straatarm zijn geworden moeten toestaan dat de kerkmeesters, die door de boeren zijn gekozen, aan de kant worden geschoven. Ook trekt Herman het beheer van de kerkelijke goederen naar zich toe. In 1611 krijgt hij hierover ruzie met Gerard Voet van de Beugelskamp en de boeren. Voet betwist hem het patronaatsrecht over de kerk. De strijd liep soms hoog op waarbij de

² Deze Egbert van Heijden was beleend met het Huis Heijkinckhoff of Hoyckinckhof in Oldenzaal.

³ <http://www.twentsetaalbank.nl/docs/Twentse%20Post%2008.04.pdf>

een de ander met een rapier, '*meer gelijkend op een braadspit · dan eens eerlijken mans weer*', te lijf ging.⁴

In 1606 laat Sophia van Holthe, weduwe van Adolf van Twickelo het goed na aan Gerhard Voet. In de achttiende eeuw kwam het door huwelijk aan de Van Raet's.⁵

In 1611 raken de eigenaars van de naburige goederen 'Singraven' en 'Beugelskamp' in ernstige geschillen gewikkeld over de rechten van jagen, vissen en houthakken en over het gebruik der woeste markegronden tussen beide huizen. Bijna twee eeuwen later - in 1796 - werden deze geschillen beëindigd bij het 'Eeuwig Accoord', afgesloten tussen de eigenaars van 'Beugelskamp' (uit de familie Van Raet) en Mark Anton de Thouars tot Sinkgraven.⁶

In 1686 komt de havezathe in handen van Eustachius Occo Broersma, de man van Sophia van den Camp.

Rond 1823 werd Beugelscamp gesloopt.

Maurits op Beugelscamp

Als het Staatse leger in 1597 Oldenzaal omsingelt logeert prins Maurits in Twente. Volgens geschiedschrijver Bor logeerde prins Maurits op 21 oktober 1597, samen met Louise de Coligny, de weduwe van Willem van Oranje en zijn broer prins Frederik Hendrik in het huis Borgbeuningen. Maar dat is volgens de historicus L.H.M. Olde Meierink onjuist. Prins Maurits zou nooit in het huis van de vijand hebben overnacht. Naar alle waarschijnlijk verbleef hij in het nabij gelegen Beugelscamp.⁷

Beugelscamp en de Scholtenhof

Zo rond 1350 behoorden ongeveer honderd erven tot het Duitse stift Metelen, o.a. in Twente, bijvoorbeeld in Denekamp, Mekkelhorst, Beuningen en Noord Deurningen. Het belangrijkste bezit van Metelen in de marke Denekamp was de Scholtenhof, ooit gelegen aan de huidige Wilhelminastraat en aan Metelen geschonken door de Duitse keizer.

De Scholtenhof trad waarschijnlijk op als hoofdhof voor de andere erven van horige boeren in de marke Denekamp. Zij zal het hofrecht, dat min of meer de "spelregels" bevatte tussen hofbeheerder en de horige boeren, hebben toegepast. De Scholtenhof was genoemd naar de "scholte" of de markerichter, de belangrijkste man van een marke.

Oorspronkelijk werd de functie van markerichter uitgeoefend door de graaf van Bentheim als eigenaar van de hof. Deze geeft vóór 1640 de hof met het holtrichtersambt in pandschap aan Everhard Bentina tot Brecklenkamp. In 1651 wordt de Scholtenhof door Bentheim geruimd met de Heer van Twickel. Het markenrichterschap wordt nog tot na de aflossing van de pandsom in 1659 uitgeoefend door Brecklenkamp. Daarna is het in handen van Twickel.⁸

⁴ <http://www.twentsetaalbank.nl/docs/Twentse%20Post%2008.04.pdf>

⁵ Denekamp, een stukje geschiedenis. <https://www.scribd.com/doc/26261172/Voor-Den-Kamp-en-Omstreken>

⁶ <http://www.twentsetaalbank.nl/docs/Twentse%20Post%2008.04.pdf>

⁷ <http://www.marceltettero.nl/m.tettero/Geuzen/Twickel.htm>

⁸ <https://bakspiekertwente.nl/historie/>

Scholtenhof naar Voet

In 1613 verkocht de markerichter van Denekamp samen met de ambtman van het stift Metelen markegronden aan Denekampse boeren. De eigenaren van bezittingen aan de Duitse kant van de grens beseften tijdens de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) dat hun invloed in de Lage Landen afnam en waren bang voor het verlies van hun bezit. Ruil en verkoop van Nederlandse erven begon daarom juist in die periode gestalte te krijgen. Op 27 juli 1654 werd deze Scholtenhof, wegens het dreigende gevaar van verbeurdverklaring door de Staten van Overijssel, tegelijk met de erven Mensman en Schalman in Beuningen door de abdis Agnes Anna von Ketteler verkocht aan Wolter Voet van het naburige goed 'Beugelskamp' en op 12 april 1655 gerechtelijk overgedragen.⁹

Erve Werbeck

In 1622 wordt Gerrit (Gerhardt) Voet, de vader van Wolter, beleend met het erve Werbeck in Oene. In 1648 komt hetzelfde goed, nu Waerborg genoemd, voor in een testament van Gerhardt Voet en zijn vrouw Gerhardina van Holthe. In 1652 verkoopt dit echtpaar het Werburgh onder Oene aan hun zoon Wolter Voet, samen met goederen onder Nijkerk en Harderwijk. Het laatst komen we het Werberck tegen in 1653, als het aan Johan Stour als gevolmachtigde van Wolter Voet wordt beleend.¹⁰

Voet en de nieuwe pastor

De boeren van Denekamp, die in het begin van de zeventiende eeuw voor de grote meerderheid katholiek waren gebleven hadden door de staatkundige woelingen reeds jarenlang een herder moeten missen. Uiteindelijk hielpen zij zich ten slotte zelf. Op 13 februari 1613 namen vier provisoren der kerk te Denekamp en de gemene boeren van het kerspel, naar verluid met goedvinden van de goedsheren en onder voorbehoud van goedkeuring door de geestelijke en wereldlijke overheid, Andreas Bruggink uit Wetringen (bij Burgsteinfurt) in 't bisdom Munster van af Pasen 1613 voorlopig voor een half jaar als hun pastoor en zielverzorger aan. Behalve de ondertekenende vier kerkmeesters en twee boeren, die met uitzondering van Lambert Avestkamp niet konden schrijven en met hun handmerken ondertekenden, zette van de goedsheren alleen Gerhard Voet tot Beugelskamp, die wel zeker als de stuwende kracht bij deze affaire moet worden beschouwd, zijn naam onder de acte van benoeming.

Bij de onzekerheid van de staatkundigen toestand had de overgrote meerderheid der Denekampers onder leiding van Gerhard Voet als pastoor een man uitgezocht, die als Lutheranen ongeveer het midden hield tussen de twee strijdende confessionele partijen, en die het zowel de gereformeerden als de katholieken naar de zin trachtte te maken. natuurlijk met het te verwachten gevolg, dat niemand met hem volkomen tevreden was. Deze man is wel de meest omstreden en minst bekende persoonlijkheid onder

⁹ <http://www.twentsetaalbank.nl/docs/Twentse%20Post%2008.03.pdf>

¹⁰ https://www.ampt-epe.nl/Ampt_Epe_mededelingenblad/epe35.pdf

rusten zware schulden op de goederen. In 1743 werd er een testament opgemaakt waarin het echtpaar De Raet haar bezittingen verdeelde onder de kinderen na hun overlijden.

In 1745 overlijdt de echtgenote van baron Van Raet. Zij wordt begraven in de kerk van Bentlage (bij Rheine) waar haar oudste zoon canonicus regularis was. Baron Van Raet had in 1748 vast laten leggen dat hij zou gaan wonen waar het hem beliefte met voldoende meubels en geld, et cetera. Zijn laatste jaren bracht hij door op de Beugelscamp in Denekamp. Op 27 november 1753 overleed hij daar en werd bijgezet in het graf van zijn vrouw in de kerk van Bentlage.

De Berghorst werd nog wel verhuurd met de grond die er bij hoorde, maar het verval was in gang gezet. Als huurders werden in belastingregisters genoemd Hendrik op de Berghorst en Jan op de Berghorst. De latere eigenaresse, freule Gerhardina Von Raet von Beugelscamp, woonde in Munster. Zij bood op 30 juni 1818 op een openbare veiling het goed de Berghorst te koop aan.¹⁴

¹⁴ <http://hethistorischportaal.nl/wp-content/uploads/ENTER-KORTE-VERHALEN-1.pdf> Zie voor nazaten van Gerardina van Staverden en Alexander de Raet <https://www.genealogieonline.nl/west-europese-adel/1228217.php>